

אלו דברים פרק ששי פסחים

א [נמי] פ"י מהל' קרבן
פסח הל' יג]:
לו ב ג מ"י פ"ב מהל'
שגגות הלכה יב ופ'
ט"ו מהלכות פסולי
המוקדשין הלכה יב:
לח ד מ"י פ"ב מהל'
שגגות הלכה יג:
למ ה טס הלכה יג:
מו ט ס הלכה יג:

רבינו הגאון

לימד על חגיגת י"ד
שנאכלין לשני ימים ולילה
אחד כו'. אמר מר או
אינו אלא בקר ראשון והוא
אמרת כשהוא אומר ביום
הראשון לבקר הרי בקר
שני אמר. אמר הכי קאמר
או אינו אלא בקר ראשון
ובשתי חגיגות הכתוב
מדבר אחד חגיגת ארבעה
עשר ואחד חגיגת ט"ו וזו
לבוקרה וזו לבוקרה. הדר
אמר אלא חגיגה דתנין
חגיגה הנאכלת לשני ימים
ולילה אחד נימא חזן מר
ורבינא מנדר אם נדבה
הוא הא פשטא דכתיב
במאי קרא תורה חגיגות
ותרווה ליום אחד, אלא
רדאי האי דכתיב ביום
הראשון לבקר לא בא
אלא לומר על חגיגת י"ד
שנאכלת לשני ימים ולילה
אחד וטעמא דכתיב חגיגת
ביום הראשון לבוקר הא
לא כתב רחמנא ביום
הראשון דמשמע בקר של
יום שהוא אחר יום ראשון,
הוא אמינא מאי בקר
בבקר ראשון ואף על
גב דלא כתיב ראשית
וקשיא לרב כהנא. אבל
שלמים הבאים מחמת פסח
אין נאכלין אלא ליום
אחד ותניא בתורת כהנים
ובשר זבח תורת שלמים
הרי זה בא ללמד שיהיו
נאכלין ליום אחד, אין
לי אלא תודה לחמה
מנין ת"ל קרבנו, ומנין
לרבות הולדות ותמורות
ת"ל ובשר, ומנין לרבות
חטאת ואשם ת"ל זבח,
ומנין לרבות שלמי נזיר
ושלמים הבאים מחמת
הפסח ת"ל שלמי. **מתני'**
הפסח ששחטו שלא לשם
פסח או לשם שלמים
[נ"א: אלא לשם שלמים]
בשבת חייב עליו חטאת
כו'.

לימד על חגיגת י"ד שנאכלת לשני ימים ולילה אחד. תימה לר"י דתניא בסוף פרק כל הפסולים (זבחים לו.) ובשר זבח תודת שלמיו למדנו תודה שנאכלת ליום ולילה מנין לרבות שלמי נזיר ושלמי פסח ת"ל שלמיו ופ"י בקו"י תסם שלמים הבאים מחמת פסח היינו חגיגת י"ד והשתא הוה צריכתא כמאן דלתנא דשמעתין נאכלת לשני ימים ולבן תימא (לעיל ד' ע.) נמי דנאכלת ליום ולילה נפקא ליה מדהוקש לפסח והתם נפקא ליה מדכתיב זבח תודת שלמיו על כן נראה לר"י דשלמים הבאים מחמת פסח דקתני תסם היינו מותר הפסח שקרב שלמים והשתא תמי שפיר דלקמן פרק הששה (ד' פט.) אמרינן דמותר הפסח נאכל ליום ולילה ומנא לן אי לא מקרא דתסם זבת"כ כפרשת לו את אהרן משמע דהדין כפי ר"י דדרש תסם האי קרא דבשר זבח תודת שלמיו לשלמים הבאים מחמת פסח זבתר הכי מייתי הדין דשמעתין ודרש מלא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב וגו' בחגיגה הבאה עם הפסח הכתוב מדבר שתאכל לשני ימים ולילה אחד אלמא משמע דהיא דלעיל איירי במוטת הפסח שקרב שלמים: **והאיך** בוליה קרא לחגיגת י"ד. תימה לרשב"א כיון דכולי קרא בחגיגת י"ד איירי ומאי בקר בקר שני א"כ תאכל לשני ימים ושני לילות דקרא משמע שאינה נפסקת עד בקר שני אזל ליל בקר שני נאכלת: **כל** היבא דכתב בקר סתמא בקר ראשון. תימה לר"י דבסוף ערבי פסחים (לקמן קכ.) דריש בקר בקר שני אף על גב דכתיב סתמא: שמע

לימד על חגיגת י"ד שנאכלת לשני ימים ולילה אחד או אינו אלא ליום ולילה כשהוא אומר ביום הראשון (לבקר) הרי בקר שני אמור או אינו אלא בקר ראשון ומה אני מקיים חגיגה הנאכלת לשני ימים ולילה אחד הו"י מוז כשהוא אומר בו² אם נדר או נדבה לימד על חגיגת י"ד שנאכלת לב' ימים ולילה א' אמר מר או אינו אלא בקר ראשון הא אמרת כשהוא אומר ביום הראשון (לבקר) הרי בקר שני אמור ה"ק או אינו אלא בשתי חגיגות הכתוב מדבר אחת חגיגת י"ד ואחת חגיגת ט"ו וזו לבוקרה וזו לבוקרה הדר אמר אלא דקי"ל חגיגה הנאכלת לשני ימים ולילה אחד א"כ אם נדר או נדבה במאי אי חגיגת י"ד הא כתיב בה יום ולילה אלא האי לחגיגת ט"ו והאיך כוליה קרא לחגיגת י"ד לימד על חגיגת י"ד שנאכלת לשני ימים ולילה אחד טעמא דכתיב ביום הראשון לבקר דמאי בקר בקר שני הא כל היבא דכתיב בקר סתמא בקר ראשון ואע"ג דלא כתב ביה ראשית: **מתני'** הפסח ששחטו שלא לשמו בשבת חייב עליו חטאת וישאר כל הזבחים ששחטן לשם פסח אם אינן ראויין חייב ואם ראויין הן רבי אליעזר מחייב חטאת ור' יהושע פוטרי א"ל ר' אליעזר מה אם הפסח שהוא מותר לשמו כששינה את שמו חייב זבחים שהן אסורין לשמן כששינה את שמו אינו דין שיהא חייב א"ל ר' יהושע לא אם אמרת בפסח ששינהו בדבר אסור תאמר בזבחים ששינו בדבר המותר א"ל ר"א דאימורי ציבור יוכיחו שהן מותרין לשמן והשוחט לשמן חייב א"ל ר' יהושע לא אם אמרת באימורי ציבור שיש להן קצבה תאמר בפסח שאין לו קצבה רבי מאיר אומר אף השוחט לשם אימורי ציבור פטור השחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו ולערלין ולטמאין חייב לאוכליו ושלא לאוכליו למנויו ושלא למנויו ולערלים לטמאין ולטהורין פטור שחטו ונמצא בעל מום חייב⁶ ושחטו ונמצא טריפה בסתר פטור שחטו ונודע שמשכו הבעלים את ידם או שמתו או שנטמאו פטור מפני ששחטו ברשות: **גמ'** במאי

או אינו אלא ליום ולילה. דהאי בקר בוקרו של ט"ו קאמר: כשהוא אומר ביום הראשון (לבקר). מכלל דנאכלת כל יום הראשון של יום טוב וקאמר לבקר דלא תלין עד בקר שני: או אינו אלא בקר ראשון. לקמיה פריך הכי מיסק אדעתין למימר תו הא אמרת ביום הראשון חד ולבקר תרי: ומה אני מקיים חגיגה הנאכלת לשני ימים. דנפקא לן מקרא אחרונה דיש חגיגה נאכלת לשני ימים ולקמן מפרש היבא אשכחן ובאזיו חגיגה אני מקיימה בשאר חגיגות חוץ מוז: כשהוא אומר אס נדר. כשכילת שלמים שני ימים אס נדר או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את זבחו ויכלל וממחרת וגו' הרי שני ימים ולילה שצניתיים והוה ליה למיכתב נדר (ב) ונדבה אס נדר למה לי ריבה אף שלמי חובה לאכילת שני ימים: **לימד על חגיגת י"ד** כו'. (ב) ולקמן מפרש במאי משמעת ליה והשתא מפרש לה למתניתא והדר אסיק אתקפתיה דתנא לבשר לא צעיי ראשית: הכי קאמר או אינו. אלא ליום ולילה והאי דכתיב ביום הראשון לבוקר מילתא אחריתי היא וצמתי חגיגות דיצר הכתוב חגיגת ארבעה עשר וחמשה עשר זו לבוקרה וזו לבוקרה והכי משמע קרא לא ילין בערב חגיגת י"ד אשר תזבח בערב וסתם ליה לבוקרה משמע ומאומה שמזבח ביום הראשון דהיינו חגיגת חמשה עשר לא ילין לבוקר של ששה עשר: **הדר אמר**. תנא ומה אני מקיים חגיגה הנאכלת לשני ימים חוץ מוז כלומר באזיו חגיגה חוץ מוז אני מקיים את אשר אני מוצא שנאכלת לשני ימים הרי השווית את כולן והיכן אני מוצא כשהוא אומר אס נדר הרי מנאסתי שיש חגיגה נאכלת לשני ימים ואזיו היא על כרחיך לימד על חגיגת י"ד כו' והאיך לימד דעל כרחיך אי נמי אס נדר בחגיגת ט"ו משוית ליה דקילא דלינה צאה עם הפסח שמעת בה מיהא דנאכלת לשני ימים בזיום הראשון לבקר על כרחיך לאו אחגיגת ט"ו קאי אלא כאשר תזבח בערב ולימד שתאכלנה כל יום הראשון עד בקר שני: האי לחגיגת חמשה עשר. אס נדר: והאיך כו'.

א) ע"י מוס' לקמן עג.
ד"ה שחטון.

תורה אור השלם

1. ולא יראה לך שאר
בבל גבלך שבעת ימים
ולא ילין מן הבשר אשר
תזבח קרבן ביום
הראשון לבקר:
דברים טז ד
2. ואם נדר או נדבה זבח
קרבנו ביום הקריבו את
זבחו יאכל ומקדשת
והנותר מפניו יאכל:
ויקרא טז טז

הגהות הב"ח

א) ד"ה כשהוא
אומר וכו' למיכתב נדר או
נדבה: (ב) שם ד"ה לימד
וכו' לקמיה מפרש במאי:

מוסף רש"י

שלא לאוכליו. לחולה
ולזקן שאין יכולין לאכול
כית ואין מניין אחרים
אלא תן (לעיל טו).
ושלא למנויו. מינו
עליו חבורה זו ושחטו
לשם חבורה אחרת (סו).
לערלין. ישראל שמתו
אחיו מחמת מילה והן
פסולין מלאכול פסח,
דכתיב כל ערל לא יאכל
בו (סו). ולטמאין. נמי
אסורים בקדשים וצבת הן
על אכילתן (סו).

דכתיב כו'. השתא מפרש אתקפתיה דאזיו תנא לבשר לא צעיי ראשית אי לא כתיב ביום הראשון ולבוקר דמשמע תרי הוה אמינא בקר בקר ראשון ואע"ג דבבשר קאי דקיל וכל שכן בקר דכתיב גבי חלב חגי [שמות כג] דלא צעיי ראשית והאי דסמכיניהו קרא מילתא אחריתי דרוש בה: **מתני'** הפסח ששחטו בשבת שאל לשמו. וכסבור כשם שמותר לשמו כך מותר שלא לשמו: חייב חטאת. שחילל שבת בשוגג: אס אינו ראויין. לפסח כגון עגל או איל בן שתי שנים או נקבה חייב עליו חטאת אס נעלמה ממנו שבת או כסבור שמותר לשחוט אחרים לשם פסח בשבת דהאי לאו טועה דבשר מלוא הוא דהכל יודעין שאין זה כשר לפסח: ואס ראויין הן. כגון שהוא שם בן שנה של שלמים ששחטו לשם פסח דמתוך שטרוד ובהול לשחוט פסחו טעה בזה ולא מוכר שהקדישו לדבר אחר: ר' אליעזר מחייב חטאת. אע"פ שטעה בדבר מלוא: ור' יהושע פותר. דקסבר טעה בדבר מלוא ועשה מלוא כל דהו פטור מחיוב חטאת שבה חוה עשה מלוא שהקריב קרבן וכל הזבחים שזבחו שלא לשמן כשירין ואף הגשמיין לשם הפסח ר' יהושע מכשיר להו דפרק תמיד נשחט (לעיל סג): מה אס פסח שמוסר. לשחטו בשבת לשמו שינה את שמו מודית לי דחייב חטאת דקתני לעיל: ששינהו בדבר האסור. ששחטו לשם קרבנות אחרים שאסורין לשחטן בשבת: ששינו דבר המוסר. ששחטן לשם פסח שמותר לשחטו בשבת: אימורי ליבור. קרבנות האמורין ציבור בשבת כגון תמידין ומוספין יוכיחו שמותרין לשחטן והשוחט שאר זבחים לשמן בשבת חייב: שיש להן קצבה. שאינו רואה אחרים הרבה עוסקין בשחיטתן וכיון שנטעמו התמיד יודע הוא שאין לרבי לשחוט עוד הלכך אין זה טועה אלא שוגג דלא היה לו לטעות בדבר: תאמר בפסח שאין לו קצבה. שהכל צריכין לכך והרי הוא רואה את אחרים הרבה עוסקין בכך וטרוד להתעסק במלוא והפילו שחט הוא פסחו כבר ומנא זבח זה עומד בעזרה וכסבור שהוא פסח ושחטו לשם מי שהוא וטעה על כך הלכך טועה בדבר מלוא הוא: ר' מאיר אומר. השוחט אחרים כל שבתות שנה לשם אימורי ליבור פטור: שחטו בשבת שלא לאוכליו. דפסח פסול הוא ונעלמה ממנו שבת או כסבור שכשר: שלא לאוכליו. לחולה ולזקן חייב חטאת דלא ניתנה לידחות שבת אלל שחיטה זו: לאוכליו ושלא לאוכליו וכו' פטור. דהא פסח כשר הוא כדמתן בתמיד נשחט (לעיל סג). דמקלף אוכלין לא פסלי: שחטו ומנא בעל מום חייב. דשוגג הוא ולא אנוס דהוה ליה לבקריה: ששחטו הבעלים אס ידס. ממנו קודם שחיטה ומנו על אחר: או שחטו או שנטמאו. דעכשיו לא ניתנה לידחות שבת אללו: פטור. שאנוס הוא דלא היה יודע שכן ולא היה לו לבדוק על כך: **גמ'** אי